

Kitekint? - A véletlen ereje

2009 szeptember 13. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

Világunkban a véletlennek nagyobb a szerepe, mint gondoljuk, mert az agyunk szeret visszafelé is oksági összefüggéseket találni. A múltban megtörtént eseményekből vajon levezethető-e a jövő??

Mit tudhat egy könyv, amely a világ vezet? üzleti lapja, az amerikai Fortune magazin szerint "minden idők egyik

legokosabb könyve"? Nassim Taleb matematikai képletektől mentesen vegyít matematikát, filozófiát, közgazdaságot és történelmet, teszi ezt lebilincselően izgalmasan és olvasmányosan. Szerzőnk évtizedekig tőzsdei bróker volt New Yorkban, majd dezertált, és írt egy könyvet, amely valóban megváltoztatja gondolkodásunkat életéről, történelemléről, politikáról és gazdaságról.

Az ókori Lüdía királya, a mesésen gazdag Kr. e. 6. században megkérdezte a hozzá látogató athéni törvényhozót, Szolón, hogy szerinte is ő-e a legboldogabb ember a világon. Solón válasza kitérő volt: "Mai helyzetetdől nem látható előre a jövőd". Valóban, Kr. e. 5. században veszített a perzsa Dáriusz ellen, és éppen vitték a máglyára, amikor felkiáltott: "Szolón, igazad volt!" Dárius kikérdezte, s a történet hallatán megkegyelmezett neki, mert felrémlett benne, hogy ez vele is megtörténhet.

Szerzőnk szerint világunkban a véletlennek nagyobb a szerepe, mint gondoljuk, mert agyunk szeret visszafelé is oksági összefüggéseket találni. Agyunk a túlélést keresi, ehhez szabályokat és törvényeket próbál találni, melyek a múltban megtörtént eseményekből tervezhetők jövőt sugallnak. A történelem, a tőzsde, életünk és a politika azonban tele van vak véletlenekkel, amelyek között nincs ok-okozati kapcsolat, és szerencse dolga, hogy jól vagy rosszul alakulnak az események. Sokáig mehetnek jól a dolgok, majd hirtelen, mindenki számára váratlanul elromlanak: beüt a tőzsde, a politika vagy a magánélet válsága.

A barokk kor két francia gondolkodója, Montaigne és Descartes közül szerzőnk előbbivel ért egyet, aki a bizonytalanságot, esetlegességet látta az életben, szemben a racionalizmus atyjával, aki lineáris okozati láncokban látta a világot. Több szerint az életben a szerencse fontosabb, mint a képességek, a véletlen szerepe nagyobb az előre meghatározottságnál, a valószínűség a bizonyosságnál többször fordul elő, a hit erősebb a tudásnál, az elmélet szilárdabb a valóságnál, és a véletlen egybeesés legyőzi az oksági összefüggést. Ezért van, hogy a tőzsdén a szerencsés flótás jobban teljesít, mint a legképzettebb bróker, és az nyer, aki túlélésre játszik - ellentétben azzal, aki állandóan jobb akar lenni mindenki másnál. A tapasztalat többet ér, mint a csillogó képességek, mert az észűlő halánték már sokat látott, hosszú időszakokat, amikor megtört a korábbi trend, és ellentétükbe fordultak a dolgok.

Robert Shiller kezdett először kételkedni abban, hogy a pénzpiacok, s általában a piacok ésszerűen működnek. Azt találta, hogy a múltból levezetett racionális várakozásoknál hol magasabbak, hol sokkal alacsonyabbak voltak a részvényárak. Ami döntő volt, az a ritkán előforduló, de nagy változást hozó fordulat, az előre nem látható, véletlenszerűen beütő válság, ami minden korábbi nyereséget lenulláz. A ritka esemény váratlan, ezért fordulhat elő. Soros György is e ritka szakaszokban tett szert nagy vagyonra, szerzőnk is ilyenkor játszik a tőzsdén. A pénzpiacokon azok nyerik a legtöbbet, akik hosszú ideig mindig veszítenek egy kicsit, de a válságban óriási nyernekek: ezek a krízis nagy vadászai. A tőzsdén a sok információ megtéveszt, mert magabiztossá tesz: vakká a váratlan és ritka eseménnyel szemben. Mindez érvényes az életünk sok területén; ahol a véletlennek nagy szerepe van, ott mindig a ritkán előforduló, de jelentős változást hozó eseményekre kell figyelni. Gyanakvással kell kezelni mindent, ami csak egy forgatókönyvvel számol, ami ésszerű, ok-okozati és lineáris, mert a vak véletlen mindent felboríthat. A tőzsde, a történelem és a mindennapi élet világában egyaránt igaz, hogy mindig minden megtörténhet.

Várjuk tehát a váratlant, a véletlent, az ésszerűtlent, a politika szerencsés fordulatát Magyarországon.

Matolcsy György, hetivalasz.hu

DR. DRÁBIK JÁNOS
100 ÉVVEL TRIANON UTÁN
DVD

A trianoni gyalázaatról tabumentesen

„Egy film amelyet minden
magyarnak látnia kell”

Ajánló
